

Presă și informare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COMUNICAT DE PRESĂ nr. 76/12
Luxemburg, 12 iunie 2012

Concluziile avocatului general în cauza C-617/10
Åklagaren/Hans Åkerberg Fransson

Potrivit avocatului general Cruz Villalón, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene nu se opune ca o persoană să fie sancționată penal pentru fapte deja sancționate în mod definitiv pe cale administrativă pentru același comportament

Totuși, principiul interzicerii arbitrariului impune să se țină cont de existența prealabilă a unei sancțiuni administrative în scopul atenuării sancțiunii penale

În afara cadrului Uniunii Europene, statele membre ale acesteia au ratificat, la fel ca și alte state europene, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului (CEDO). Respectarea obligațiilor care rezultă din această convenție este garantată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cu sediul la Strasbourg.

În paralel, cu ocazia adoptării Tratatului de la Lisabona, Uniunea a adoptat o Cartă a drepturilor fundamentale care are caracter obligatoriu. În special, Carta recunoaște principiul *ne bis in idem*, cu alte cuvinte dreptul de a nu fi judecat sau condamnat **penal** de două ori pentru aceeași infracțiune.

Atunci când un drept fundamental este recunoscut atât de către Cartă cât și de către CEDO, Carta prevede că acest drept are același înțeles și întindere ca și cel conținut de CEDO.

Domnul Fransson este un lucrător care desfășoară activități independente. În cursul anilor fiscali 2004 și 2005, el nu și-a respectat obligațiile privind declarațiile în materie fiscală în Suedia. La 24 mai 2007 autoritățile fiscale suedeze i-au aplicat o amendă pentru infracțiunile fiscale săvârșite în cursul anului fiscal 2004, din care 4872 de coroane suedeze corespund încălcării referitoare la TVA – taxă a cărei funcționare este reglementată de o directivă din 2006¹. În ceea ce privește anul fiscal 2005, autoritățile suedeze au aplicat o altă amendă, din care 3 225 de coroane suedeze corespund încălcării referitoare la TVA.

Nici sancțiunea corespunzătoare anului fiscal 2004, nici cea corespunzătoare anului fiscal 2005 nu au fost contestate, devenind definitive. Ulterior, în iunie 2009, a fost inițiată o procedură penală împotriva domnului Fransson. Astfel, domnul Fransson este învinuit de Ministerul Public de săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală în cursul anilor fiscali 2004 și 2005. Infracțiunea imputată domnului Fransson este pasibilă de o pedeapsă privativă de libertate al cărei maxim special este de șase ani. Faptele care susțin învinuirea formulată de Ministerul Public sunt aceleași cu cele care au stat la baza sancțiunii administrative aplicate la 24 mai 2007.

În acest context, Haparanda Tingsrätt (Tribunalul Districtului Haparanda, Suedia), sesizat cu procesul penal, solicită Curții de Justiție să stabilească dacă principiul *ne bis in idem* prevăzut de Cartă se opune ca un stat membru să aplice, ca urmare a unei încălcări a reglementării în materia TVA-ului, o dublă sancțiune administrativă și penală pentru aceleași fapte.

Situațiile în care este aplicabilă Carta

Potrivit concluziilor prezentate astăzi de avocatul general, Carta se aplică statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. Astfel, în cazurile în care autoritățile

¹ Directiva 2006/112/Ce A Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO L 347, p. 1, Ediție specială, 09/vol. 3, p. 7).

publice naționale „pun în aplicare” dreptul Uniunii, revine Uniunii obligația de a garanta drepturile fundamentale privind măsurile adoptate de state.

Or, în prezenta cauză, avocatul general consideră că **gradul de legătură dintre dreptul Uniunii „pus în aplicare” (în speță directiva din 2006) și măsurile adoptate de Suedia nu este suficient pentru a întemeia un interes în mod clar identificabil al Uniunii privind garantarea principiului *ne bis in idem***. Astfel, regimul fiscal sancționator suedez nu este direct inspirat din dreptul Uniunii deoarece directiva în discuție nu reglementează sistemul de represiune al infracțiunilor fiscale referitoare la TVA. Astfel, Suedia s-a mulțumit să pună regimul său fiscal sancționator în serviciul colectării TVA-ului.

Considerând că prezenta cauză nu constituie o situație de punere în aplicare a dreptului Uniunii, avocatul general propune Curții de Justiție să se declare incompetentă să răspundă la întrebarea adresată de instanța de trimitere suedeză.

Principiul ne bis in idem

Cu toate acestea, în ipoteza în care Curtea de Justiție ar aprecia că este competentă, avocatul general analizează întinderea principiului *ne bis in idem* în dreptul Uniunii și, în concret, dacă acest principiu, astfel cum este formulat în Cartă, se opune ca un stat să aplice o dublă sancțiune administrativă și penală pentru aceleași fapte atunci când pune în aplicare dreptul Uniunii.

În cadrul acestei analize, avocatul general amintește că, potrivit Cartei, înțelesul și întinderea drepturilor conținute de aceasta sunt „aceleași” ca și cele prevăzute de CEDO.

Or, avocatul general amintește că CEDO recunoaște principiul *ne bis in idem*. În plus, potrivit interpretării acestei convenții de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg, **CEDO se opune măsurilor de dublă sancțiune administrativă și penală aplicate pentru aceleași fapte**, împiedicând astfel deschiderea unei a doua proceduri, indiferent că este administrativă sau penală, atunci când prima sancțiune a devenit definitivă.

Totuși, avocatul general arată că **principiul *ne bis in idem* conținut în CEDO nu a fost unanim acceptat de statele semnatare ale Convenției, printre care figurează diferite state membre ale Uniunii**. Astfel, unele dintre statele membre ale Uniunii nu au ratificat această interdicție, iar altele au formulat rezerve sau declarații interpretative².

Ținând cont de aceste elemente, **avocatul general consideră că obligația de a interpreta Carta în lumina CEDO trebuie să fie nuanțată atunci când – cum este cazul în speță – un drept fundamental prevăzut de CEDO (în speță interdicția dublei sancțiuni administrative și penale) nu a fost pe deplin însușit de toate statele membre ale Uniunii**. Într-o asemenea situație, avocatul general apreciază că CEDO constituie o sursă de inspirație pentru dreptul Uniunii, și că obligația de a echivala nivelul de protecție al Cartei cu cel al CEDO este lipsită de aceeași efectivitate.

Plecând de la această considerație, avocatul general consideră că nimic din textul Cartei nu permite să se concluzioneze că s-ar fi intenționat să se interzică cumulul unei sancțiuni administrative și penale pentru același comportament. În plus, terminologia utilizată în Cartă insistă asupra dimensiunii penale a principiului *ne bis in idem*. Totuși, avocatul general Cruz Villalón precizează că principiul proporționalității și, în orice caz, principiul interzicerii arbitrariului, inerente statului de drept, impun să se țină cont, în cadrul procedurii penale, de împrejurarea că faptele în discuție în această procedură au făcut deja obiectul unei sancțiuni administrative.

² La data prezentării prezentelor concluzii, articolul 4 din Protocolul nr. 7 al CEDO, care enunță principiul *ne bis in idem*, nu a fost încă ratificat de Germania, Belgia, Țările de Jos și Regatul Unit. Printre statele care l-au ratificat, Franța a formulat o rezervă la protocol, limitând aplicarea sa la infracțiunile de natură penală. De asemenea, cu ocazia semnării, Germania, Austria, Italia și Portugalia au formulat diferite declarații subliniind întinderea limitată a articolului 4 din Protocolul nr. 7, a cărui protecție nu privește decât dubla sancțiune „penală” în înțelesul din ordinea juridică internă.

În consecință, concluzionează avocatul general, **Carta nu împiedică statele membre să deschidă o procedură în fața unei instanțe penale pentru fapte deja sancționate definitiv, pe cale administrativă, cu condiția ca instanța penală să fie în măsură să țină cont de existența prealabilă a unei sancțiuni administrative pentru a atenua pedeapsa pe care trebuie să o aplice**. Revine instanței de trimitere sudeze sarcina de a aprecia dacă ordinea juridică națională permite o asemenea compensare.

MENȚIUNE: Concluziile avocatului general nu sunt obligatorii pentru Curtea de Justiție. Misiunea avocaților generali este de a propune Curții, în deplină independență, o soluție juridică în cauza care le este atribuită. Judecătorii Curții urmează să delibereze în această cauză. Hotărârea va fi pronunțată la o dată ulterioară.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Instanța națională are obligația de a soluționa cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al concluziilor se publică pe site-ul CURIA în ziua prezentării.

Persoana de contact pentru presă: Claudiu Ecedi-Stoisavlevici ☎ (+352) 4303 3720